

ANTONI CASTEL

Sobre la tortura i l'11 de setembre

Fa més de vuitanta anys, el senador Hiram Johnson va dir que la primera víctima de la guerra és sempre la veritat. La frase, repetida mil vegades a les facultats de periodisme, va ser pronunciada el 1917, quan Europa es dessagnava en la Primera Guerra Mundial. Després, s'han produït nombrosos conflictes, a tots els continents, que ens han confirmat com va ser d'encertat el senador, perquè les informacions sobre les guerres han estat quasi sempre parcials, sobretot si s'hi han implicat. L'11 de setembre no n'ha estat una excepció. El patriotisme nord-americà s'ha encomanat als mitjans europeus, s'han donat per bones moltes informacions alarmistes sobre les xarxes dels seguidors de Bin Laden i s'ha menyspreat, massa vegades, els pobles musulmans, dels quals s'ha arribat a dir que no estan preparats per a la democràcia.

L'11 de setembre ha deixat més damnificats, a més de la veritat i els milers de persones atrapades a les Torres Bessones, calcinades a l'edifici del departament d'estat o estavellades amb els avions pilotats per Mohamed Atta i els seus fanàtics companys. Ens referim a les llibertats, que han sortit molt malparades en el gir autoritari, que es podria qualificar d'histèric si no es volgués mantenir la correcció política en una qüestió tan delicada. En un país que exhibeix amb orgull la llibertat individual com una conquesta irrenunciable, aportació dels fundadors de la Unió en el segle XVIII, s'han enviat a la presó centenars de persones, moltes d'elles pel sol fet d'estar en el lloc equivocat en el moment equivocat. Els empresonaments, la manca de garanties jurídiques dels detinguts, el tracte inhumà als engarjolats a la base de Guantánamo i el control de la privacitat —correus electrònics...— han estat justificades en nom de la defensa de les mateixes llibertats que s'estan escanyant. Unes mesures que a Europa aixequen més crítiques que als Estats Units, que semblen instal·lats en el

consens sobre les decisions que George Bush pren després dels atacs terroristes. Fins i tot Tony Blair, company de viatge en les accions més indefensables de la política exterior de Washington (atacs a l'Iraq), ha considerat que els presos de Guantánamo també són persones.

“Les informacions sobre les guerres han estat quasi sempre parcials [...]. L'11 de setembre no n'ha estat una excepció”

“Sobre la tortura, es poden omplir moltes planes amb raonaments ètics, arrelats en totes les cultures, no només del cristianisme”

El consens, que es manifesta en el suport incondicional del Partit Demòcrata a Bush i en les escasses crítiques en la premsa i entre els politòlegs, facilita l'ascens dels sectors més conservadors de l'administració, que advoquen obertament pel recurs a la tortura, i la con-

solidació d'una política exterior agressiva en la qual no tenen cabuda els matisos. Sobre la tortura, es poden omplir totes les planes del setmanari amb raonaments ètics, arrelats en totes les cultures, no només en les que beuen del cristianisme. Per rebutjar-la, no repetirem aquests raonaments, sinó que exposarem la seva inutilitat pràctica, demostrada al llarg de la història. Ni a la guerra d'Algèria els francesos van poder doblegar els militants del Front d'Alliberament Nacional, ni als territoris ocupats els israelians han liquidat la resistència palestina. I no ho han aconseguit malgrat la utilització de manera sistemàtica de la tortura. Al contrari, Algèria va obtenir la independència el 1962, mentre que els palestins es mostren més determinats que mai a crear un estat. I l'ús de la tortura deixa unes seqüeles que tarden generacions a guarir-se. A França, encara costa parlar sobre un període deplorable de la seva història. Als socialistes espanyols, els persegueix el fantasma del GAL. A Israel, la tortura i els repetits crims d'estat contra els palestins denigren els jueus, un poble respectat per la seva abnegació i la persecució a què ha estat sotmès en el passat.

En política exterior, s'ha imposat l'acció a la prudència. El pressupost de Defensa s'incrementarà notablement, per alegria de la deprimida indústria militar i preocupació dels països amb els quals Washington manté comptes pendants, sobretot l'Iran, l'Iraq i Somàlia. De moment, l'intervencionisme nord-americà, una de les expressions del gir en les relacions internacionals, es limita a les Filipines, per acabar amb la minúscula guerrilla d'Abu Sayaf, i en la tutela sobre l'Afganistan. D'aquesta política, en surten perdent els palestins, que havien confiat en la capacitat d'influència dels Estats Units sobre Israel, i tots els que tenen coses per reclamar, perquè ara són titllats de terroristes. Els txetxens i els kurds en són dos exemples.